O’ZBEKISTON RESPUVLIKASI OLIY VA O’RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

RO’YXATGA LINDI
№ vm – 343 - 5A3406 – 2.03
«_1_» Iyul 2003 y

«TASDIQLANDI»
O’zbekiston Respublikasi
Oliy va o’rta maxsus
ta’lim vazirligi

____

«_8_» Iyul 2003 y

DAVLAT MOLIYaSINI BOShQARISh fanidan DASTUR

Oliy ta’limning 340000 -«Biznes va boshqaruv» ta’lim sohasidagi 5A340601 ~ «Davlat moliyasinm boshqarish» magistratura mutaxassisligi uchun

Toshkent-2003

Tuzuvchilar: prof. Vahobov A.V.,
dots. Jamolov X.N.,
dots. Qosimova G.A.

Taqrizchilar: dots. Haydarov N.X.,
dots. Alieva L.K.

Dastur davlat moliyasini boshqarishni tashkil etish hamda takomillashtirishning asosiy yo'nalishlarini o'z ichiga olgan bo'lib, u oliy ta'limning magistratura bosqichi 340000 - «Biznes va boshqaruv» sohasining 5A340601 - «Davlat mablag'larini boshqarish», 5A340602 -«Mahalliy mablag'larni boshqarish», 5A340603 - «Moliya, pul muomalasi va kredit», 5A340604 - «Korxonalar moliyasi», 5A 340605 -«Xalqaro moliya», 5A340606 - «Moliyaviy menejment», 5A340609 -«Narx belgilash», 5A340601 - «Xalqaro moliyaviy munosabatlar», 5A340701 «Soliqlar va soliqqa tortish» kabi mutaxassisliklar uchun mo'ljallangan.

Mazkur fanda davlat moliyasining mohiyati va institutsional tarkibi, davlat daromadlari, xarajatlari va qarzlarini boshqarish kabi masalalarning nazariy jihatlari yoritilgan

Mazkur dastur asosida tashkil etilgan ma'ruzalar bo'lajak magistrlarga davlat moliyasini mukammal boshqarish bilan bog'liq muammolarni echishga ko'maklashuvchi qo'shimcha nazariy bilimlarni beribgina qolmasdan, balki ularni amaliyotga tayyor kadrlar bo'lib etishishiga yordamlashadi.

The aim of given program is to provide necessary knowledge to Masters of economic high schools.

The specialists working on Public Finance Management need to know methods of Budgeting and this manual helps to get necessary knowledge in this sphere. In the terms of economic liberalization many great changes took place in our Budget System Created new mechanisms of Budget formation and changing the ways of budget expenditure. All these require high qualified experts in Public Finance Management sphere.

The rate of given lectures stipulated by the program will help the students to master the basic theoretical aspects necessary for the decision of problems connected with Public Finance Management.

Дастур Тошкент Молия института Илмий Кенгашида муҳокама қилинган ва нашрга тавсия этилган (2003 йил 25 апрель, 9-сонли баённома).

Дастур Узбекистан Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги олий ўқув юртлараро илмий-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгаш мажлисида муҳокама қилинган ҳамда нашрга тавсия этилган (2003 йил 1 июль, 37-сонли мажлис баёни).

Данная программа включает в себя сущность, институциональную структуру государственных финансов, принципы и методы управления государственными финансами и предназначена для магистрантов по специальности «Управление государственными финансами», «Управление местными финансами», «Финансы, денежное обращение и кредит», «Финансы предприятий», «Международные финансы», «Финансовый менеджмент»,

«Ценообразование», «Международные финансовые отношения» и "Налоги и налогообложение" сферы «Бизнес и управление». В программе освещены основные направления реформы системы управления государственными финансами и пути повышения эффективности финансовой политики государства в Республике Узбекистан, которые отражают суть вопросов лекционных, практических

(семинарских) занятий и тем самообразования. В программе приведен список литературы для изучения предмета на узбекском, русском и английском языках. В конце списка были приложены списки сайтов Интернета и компьютерных учебных программ по соответствующим темам курса.

1. SO'Z BOShI

Fanni o'qitishning maqsadi va vazifalari, boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi

«Davlat moliyasini boshqarish» fanini o'qitishning maqsadi -kelgusida yuqori malakali iqtisodchi-mutaxassislar bo'lib etishadigan talabalar uchun davlat moliyasini boshqarish tizimi haqida nazariy bilimlar berish, ularda davlatning hozirgi davrdagi moliya siyosatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha ko'nikmalar hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsaddan kelib chiqib, fan o'z predmetini o'rgatish uchun quyidagi vazifalarni qo'yadi:

- davlat moliyasini boshqarishning ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati va vazifalarini o'rganish;
- davlat moliyasining institutsional tarkibi va uning bo'g'inlarini o'rganish;
- davlat moliyasini boshqarishning tashkiliy asoslari, maqsadi va yo'nalishlarini o'rganish;
- umumdavlat va hududlar darajasida moliyani boshqarish xususiyatlarini va muammolarini o'rganish;
- davlat moliyasini boshqarishning strategik vazifalarini o'rganish.

«Davlat moliyasini boshqarish» fani «Moliya», «Xalqaro iqtisodiy munosabatlar», «Iqtisodiy nazariya», «Davlat byudjeti», «Chet mamlakatlar moliyasi» kabi fanlardan olingan nazariy asoslarga tayanadi.

Shu bilan birga «Davlat moliyasini boshqarish» fani qator maxsus fanlar, jumladan, «Uzbekistan Respublikasi byudjet tizimi", "Moliya strategiyasi", "Xalqaro moliya" kabi fanlarni o'zlashtirish uchun nazariy-uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Oliy ta'lim yo'nalishi yoki mutaxassisligi Davlat ta'lim standartiga (DTSga) muvofiq ravishda o'quv fani bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarga talablar

Ushbu fanni o'rganish jarayonida talabalar tegishli bilimga, uquvga va ko'nikmalarga ega bo'lishlari lozim. Talabalar umumnazariy fanlardan olgan bilimlari bilan bir qatorda moliyaviy qonunchilik, ommaviy-axborot vositalari orqali kundalik moliyaviy o'zgarishlardan xabardor bo'lishlari lozim. Mazkur fanning asosiy goyalarini to'la va muvaffaqiyatli o'rgannsh uchun talabalar moliya amaliyotida mavjud iqtisodiy tahlit usullaridan moliyaviy rejalashtirish usullaridan foydalana bilishlari lozim.

«Davlat moliyasini boshqarish» fanidan olingan bilimlar talabalarni oliy o'quv yurtini tamomlagandan so'ng, davlat moliyasini boshqarish amaliyotiga oid kundalik faoliyatda uchraydigan dolzarb masalalarni echishda hamda davlat moliyasiga doir adabiyotlarni o'rganib malakalarini oshirishlarida ham qo'l keladi.

Amaliy, seminar va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha bajariladigan ishlar minimal miqdoriga talablar

Ishchi o'quv dasturida keltirilgan amaliy (seminar) mashg'ulotlar mavzulari bo'yicha talabalar tegishli mavzular bo'yicha konspektlar oladi, referatlar va mustaqil ishlar tayyorlaydi hamda amaliyot o'qituvchisi nazoratida ular yuzasidan og'zaki suhbatdan o'tadi. Ushbu talablar amaliy mashg'ulotlar mavzularida kursiv bilan ko'rsatilgan savollar bo'yicha talabalarning to'liq o'zlashtirishlarini belgilaydi.

Auditoriya mashg'uloti turlarining soatlar hajmi (foizlarda) bo'yicha tavsiyalar

Oliy kasbiy ta'limning davlat standartlarida mazkur kursga 108 soat hajmida vaqt ajratilgan. Ularning 36 soati ma'ruza, 36 soati amaliy mashg'ulotlar va 36 soati mustaqil ta'limdir Ushbu fan bo'iicha darslarni tashkil etish bir o'quv semestriga mo'ljallangan.

Talabalar bilimini baholash uchun o'tkaziladigan nazorat tadbirlari miqdori

Ushbu fan bo'yicha talabalar bilimini baholash reyting tizimi bo'yicha joriy, oraliq va yakuniy baholashlar natijasida yig'ilgan ballar asosida belgilanadi.

Fan o'qitiladigan bir semestrda ikki marotaba joriy (seminar mashg'ulotlarida), ikki marotaba oraliq baholash (ma'ruza mashg'ulotlarida) va bir marotaba yakuniy baholash (yozma ish usulida) amalga oshiriladi.

Kompyuter, informatsiey va boshqa zamonaviy o'qitish texnologiyalarini qo'llash

Ushbu fanni o'qitish jarayonida yangi texnologiyalardan foydalanishning asoslarini quyidagilar isbotlaydi.

- tegishli o'quv maqsadlarini ishlab chiqish texnologiyasining mavjudligi;
- to'la o'zlashtirish texnologiyasi ko'zda tutilganligi;
- o'quv maqsadlarini nazorat (test) topshiriqlariga o'tkazish texnologiyasi mavjudligi;
- -test topshiriqlarining invariantligi metodologiyasi va nazar] shsidan foydalanilishi;
- muammoli usul va haqiqatni immitatsion modellashtirish asoslaridan foydalanilishi;
- tayanch iboralarga asoslangan yozma ish orqali nazorag o'tkazish tizimidan foydalanilishi.

Bu fanni o'qitishda moliya sohasidagi qonunlar hukumat qarorlari moliyaviy hisob-kitoblarning avtomatlashtirilgan tizimi ("Moliya" AIJ) dasturi, nizomlar va moliyaviy loyihalarni baholashning YuNIDO va Project expert kompyuter dasturlaridan, yangi kompyuter texnologiyalardan, tarqatma materiallardan, testlar to'plamidan ham foydalanish mumkin

Ishchi o'quv dasturini tuzishga oid uslubiy tavsiyalar

Mazkur fan magistraturaning «Davlat moliyasini boshqarish", «Soliqlar va soliqqa tortish" mutaxassisliklari bo'yicha talabalarga tegishli tarzda 2-semestrda o'tilishi mo'ljallangan.

Ushbu fan bo'yicha ishchi dasturlari tuzishda:

- fan bo'yicha bakalavriat bosqichining tegishli yo'nalishlari uchun tasdiqlangan o'quv rejasiga muvofiq ajratilgan soatlar hisobga olinishi;
- har bir mavzuga oid huquqiy-me'yoriy hujjatlar hamda tegishli moliyaviy qonunchilik asosidagi yangi talab va o'zgarishlar talabalar e'tiborini jalb etadigan darajada berilishi;
- mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular va savollar ajratilib ko'rsati lishi;
- o'qitishning ilg'or texnologiyalari, dasturiy ta'minot imkoniyatlari hamda talabalar bilimi darajasini nazorat qilishning reyting tizimi talablaridan kelib chiquvchi vazifalar yoritilishi lozim.

2. FAN DASTURI

«Davlat moliyasini boshqarish» fani buyicha ma’ruza mavzulari

Iqtisodiy munosabatlar tizimida davlatning roli

«Davlat moliyasini boshqarish» fanining predmegi, mazmuni, vazifalari va boshqa maxsus fanlar bilan bog’liqligi. O’tish davri iqtisodiyotining mohiyati, xususiyatlari va Uzbekistan Respublikasida islohotlarning strategik maqsadlari. Bozor *mexanizmi, va davlatning itstisodiyotdagi roli.*

Hozirgi zamon iqtisodiyoti tizimida davlat moliyasining roli

Davlat moliyasining iqtisodiy mohiyati va ahamiyati Davlat moliyasining institutsional tarkibi va roli. Hozirgm zamom *itstisodiyot ida davlat moliyaviy faoliyatining asosiy yo’ialishlari.*

Konsolidatsiyalashgan byudjetning mohiyati va uni tashkil etishning zarurligi

Konsolidatsiyalashgan byudjetning mohiyati va uni tashkil etishning zarurligi, asosiy tamoyillari va vazifalari.

Konsolidatsiyalashgan byudjet - davlat moliya tizimining muhim sifatida. *Konsolidatsiyalashgan byudjetning tarkibi va xususiyatlari.*

Davlat byudjeti — konsolidatsiyalashgan byudjetning muhim bo’g’ini sifatida

Davlat byudjeti - davlat iqtisodiy siyosati vositasi sifatida. *Uzbekistan Respublikasi byudjet tizimi va uni boishcharish*

Makroiqtisodiy barqarorlik va davlat byudjeti. *Mamlakat shchtisodiyotini moliyaviy soglomlashtirishda byudjetning axamiyati.*

O’zbekiston Respublikasi byudjet tizimi va uni boshqarish

Byudjet tizimi haqida tushuncha Davlat byudjeti va mahalliy byudjet. Byudjetlararo munosabatlar *Subventsiya. Subsidiya.* Byudjet tizimini isloh qilishning asosiy yo’nalishlari. *Byudjet tizimini boshkarish. Uzbekistan Respublikasi Moliya Vazirligi, uning tashkiliy tuzilishi va funktsiyalari.* Davlat byudjetini boshqarishda Moliya Vazirligining ahamiyati va vazifalari.

O’zbekiston Respublikasi byudjet siyosati va uning asosiy yo’nalshilari

Byudjet siyosati - moliya siyosatining muhim tarkibiy qismi sifatida Byudjet siyosatining mohiyati, taktik va strategik asoslari Byudjet daromadlari va xarajatlari bo’yicha davlat siyosati. *Xrzirgi zamon byudjet siyosatining asosiy yo’nalishlari, maksadi va fiskal siyosat bilan boelikligi.*

Davlat byudjeti daromadlari va ularni tahminlashtirish

Davlat byudjeti daromadlarining tarkibi va mazmuni. Alohida belgilariga kura daromadlarni turkumlashtirilishi. Pul mablag’larini byudjetga jalb etish usullari va shakllari. Davlat byudjetining soliqli va soliqsiz daromadlari. *Davlat byudjeti daromadlarini prognoz kilishning xususiyatlari va uning makroiktisodiy xolatni barkarorlashtirishdagi axamiyati.*

Davlat byudjeti xarajatlari va ularning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati

Davlat byudjeti xarajatlarining tarkibi va turlari. Davlat byudjeti xarajatlarini turkumlashtirish. Davlat byudjeti xarajatlari dinamikasining tahlili. Davlat byudjet xarajatlarining byudjet tizimi bo’g’inlari o’rtasida taqsimlanishi. Byudjetdan moliyalashtirishning asosiy tamoyillari. *Xarajatlarni smeta orkali taksimlash.* Byudjet xarajatlarining ijtimoiy xususiyati.

Davlat byudjetining taqchilligi, uning kelib chiqish sabablari va hozirgi zamon muammolari

Davlat byudjeti taqchilligining mohiyati va kelib chiqish sabablari. Davlat byudjeti taqchilligining shakllari va turlari. Davlat moliyasini boshqarish tizimida byudjet taqchilligini boshqarishning ahamiyati va vazifalari. Byudjet - taqchilligi to'g'risidagi kontseptsiyalar va nazariyalar. *Byudjet takchilligini kamaytirish muammolari va echimlari.* Byudjet taqchilliginimoliyalashtirishning inflyatsiey va noinflyatsion manbalari.

Mahalliy moliyaniig zarurligi va vazifalari

Mahalliy moliya - davlat moliya tizimining muhim bo'g'ini sifatida Mahalliy hokimiyat organlarining mahalliy moliyani tartibga solishdagi huquq va majburiyatlari. *Maxalliy moliyaning tarkibiy tuzilishi va vazifalari.* Davlat byudjeti tizimida mahalliy byudjetlarning o'rni va ulushi. Hududlar ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida mahalliy byudjetlarning roli va ahamiyati. Hozirgi *zamon sharoitida maxalliy byudjetlarni islox kilishning asosiy yo'nalishlari.*

Mahalliy byudjetlarni tuzish tartibi va uni boshqarish

Mahalliy byudjet tizimining tamoyillari. Mahalliy byudjetlarda byudjet jarayonini tashkil etish xususiyatlari va vazifalari. Mahalliy byudjetlarning loyihasini tayyorlash, tasdiqlash, ijro etish va ijro yuzasidan hisobotni tayyorlash. *Maxalliy byudjetlarning samarali ijrosini ta'minlash.* Mahalliy byudjetlar moliyaviy imkoniyatlarini boshqarish.

Mahalliy byudjet daromadlari va ularni boshqarish

Mahalliy byudjet daromadlarini turkumlashtirish. Mahalliy byudjet daromadlari shakllanishining manbalari va usullari. *Maxalliy byudjet daromadlarini* prognoz *kilish.* Byudjet daromadlarining o'z vaqtida va to'la shakllanishini ta'minlashda moliya va soliq organlari kontrol raqamlarining roli.

Mahalliy byudjet xarajatlarining tarkibi va ularni boshqarish

Mahalliy byudjet xarajatlarining tarkibi va ularni prognoz qilish. Mahalliy byudjet xarajatlarini rejalashtirish va molmyalashtirish tartibi. *Maxalliy byudjet mablavlari shilatilishi ycvmdaH moliya organlari nazorati.*

Davlat moliyasi tizimida xazinachilik faoliyatining o'rni va vazifalari

Xazinachilik faoliyatining mohiyati va vazifalari. Davlat taraqqiyot dasturlarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan pul mablag'lariga bo'lgan ehtiyojni aniqlash. *Davlat pul mablaglarini ularning turlari bo'yicha prognoz tullish, pul mablaglariga bo'lgan talab va taklif fartshchni anishchash va uni tartibga solish mexanizmlari.* Barcha davlat tushumlarini akkumulyatsiya kilish (to'plash) va taqsimlash. Byudjet xarajatlari asosliligini tekshirish va nazorat qilish. *Byudjet ijrosi xahida xisobotlarni ko'rib chitsish.*

Davlat tsarzlari, zayomlari va xukumat kafolatlarining xisobi. Davlat qimmatli qog'ozlarini muomalaga chiqarish va qaytarilishini tashkil etish. Bank tizimi orqali moliyalashtirish mexanizmini tartibga solish.

Davlat moliyasining iqtisodiyotni barqarorlashtirish yuzasidan dolzarb vazifalari

Pul oqimlari orqali byudjet nomutanosibligini aniqlash mexanizm11 va uni boshqarish usullari. Byudjetlararo munosabatlarning hozirgi zamon holati, ularni tartibga solish va takomillashtirish yo'llari. *Davlat investitsion siyosatini moliztsh tatminlagi, mexanizmlari.* Byudjet orqali investitsiyalash samaradorligini oshirish muammolari. *Byudjetni prognoz tsilish asoslarini takomillashtirish.*"

3. AMALIY VA SEMINAR MAShG'ULOTLARI, LABORATORIYa IShLARI, ChIZMA-HISOB IShLARI, KURS ISh (LOYIHA)LARI

MAVZULARINING RO'YXATI

Amaliy (seminar) mashg'ulotlar mavzulari

Iqtisodiy munosabatlar tizimida davlatning roli

«Davlat moliyasini boshqarish» fanining predmeti, mazmuni, vazifalari va boshqa maxsus fanlar bilan bog'liqligi. Iqtisodiyot transformatsiyalashuvining mohiyati, xususiyatlari va Uzbekistan Respublikasida amalga oshirilmayotgan islohotlarning strategik maqsadlari. Bozor mexanizmi va davlatning iqtisodiy roli.

Hozirgi zamon iqtisodisti tizimida davlat moliyasining roli

Davlat moliyasining iqtisodiy mohiyati va ahamiyati. Davlat moliyasining institutsional tarkibi va roli. Hozirgi zamon iqtisodiyotida davlat moliyaviy faoliyagining asosiy yo'nalishlari.

Konsolidatsiyalashgan byudjetning mohiyati va uni tashkil etishning zarurligi

Konsolidatsiyalashgan byudjetning mohiyati va uni tashkil etishning zarurligi, asosiy tamoyillari va vazifalari. Konsolidatsiyalashgan byudjet - davlat moliya tizimipipg muhim bo'gini sifatida. Konsolidatsiyalashgan byudjetning tarkibi va xususiyatlari.

Davlat byudjeti — konsolidatsiyalashgan byudjetning muhim bo'g'ini sifatida

Davlat byudjeti - davlat iqtisodiy siyosati vositasi sifatida*. Uzbekistan Respublikasi byudjet tizimi va uni boshqarish. Makroiqtisodiy barqarorlik va davlat byudjeti. Mamlakat iqtisodiyotini moliyaviy sog'lomlashtirishda byudjetning ahamiyati.

O'zbekiston Respublikasi byudjet tizimi va uni boshqarish

Byudjet tizimi haqida tushuncha Davlat byudjeti va **mahalliy** byudjet. Byudjetlararo munosabatlar Subventsiya. Subsidiya. Byudjet tizimini isloh qilishning asosiy yo'nalishlari*. Byudjet tizimini boshqarish. O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi, uning tashkiliy tuzilishi va funktsiyalari. Davlat byudjetini boshqarishda Moliya Vazirligining ahamiyati va vazifalari.

O'zbekiston Respublikasi byudjet siyosati va uning asosiy yo'nalishlari

Byudjet siyosati - moliya siyosatining muhim tarkibiy qismi sifatida. Byudjet siyosatining mohiyati, taktik va strategik asoslari*. Byudjet daromadlari va xarajatlari bo'yicha davlat siyosati. Hozirgi zamon byudjet siyosatining asosiy yo'nalishlari maqsadi va fiskal siyosat bilan bog'liqligi.

Davlat byudjeti daromadlari va ularni taxminlashtirish

Davlat byudjeti daromadlarining tarkibi va mazmuni*. Alohida belgilariga ko'ra daromadlarni turkumlashtirilishi. Pul mablg'larini byudjetga jalb etish usullari va shakllari*. Davlat byudjetining soliqli va soliqsiz daromadlari. Davlat byudjeti daromadlarini prognoz qilishning xususiyatlari va uning makroiqtisodiy holatni barqarorlashtirishdagi ahamiyati.

Davlat byudjeti xarajatlari va ularning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati

Davlat byudjeti xarajatlarining tarkibi va turlari. Davlat byudjeti xarajatlarini turkumlashtirish. Davlat byudjeti xarajatlari dinamikasining tahlili. Davlat byudjeti xarajatlarining byudjet tizimi bo'g'inlari o'rtasida taqsimlanishi. Byudjetdan moliyalashtirishnish asosiy tamoyillari. Xarajatlarni smeta orqali taqsimlash. Byudjet xarajatlarining ijtimoiy xususpyati.

Davlat byudjetining taqchilligi, uning kslib chiqish sabablari va hozirgi zamon muammolari

Davlat byudjeti taqchilligining mohiyati va kelib chiqish sabablari*. Davlat byudjeti taqchilligining shakllari va turlari. Davlat moliyasini boshqarish tizimida byudjet taqchilligini boshqarishning ahamiyati va vazifalari*. Byudjet taqchilligi to’g’risidagi kontseptsiyalar va nazariyalar*. Byudjet taqchilligini kamaytirish muammolari va echimlari. Byudjet taqchilligini moliyalashtirishning inflyatsion va noinflyatsion manbalari.

Mahalliy moliyayaing zarurligi va vazifalari

Mahalliy moliya - moliya tizimining muhim bo’g’ini sifatida*. Mahalliy hokimiyat organlarining mahalliy moliyani tartibga solishdagi huquq va majburiyatlari. Mahalliy moliyaning tarkibiy tuzilishi va vazifalari. Davlat byudjeti tizimida mahalliy byudjetlarning o’rni va ulushi. Hududlar ijtimoii-iqtisodiy taraqqiyotida mahalliy byudjetlarning roli va ahamiyati. Hozirgi zamon sharoitida mahalliy byudjetlarni isloh qilishning asosiy yo’nalishlari.

Mahalliy byudjetlarni tuzish tartibi va uni boshqarish

Mahalliy byudjet tizimining tamoyillari*. Mahalliy byudjetlarda byudjet jarayonini tashkil etish xususiyatlari va vazifalari.' Mahalliy byudjetlarning loyihasini tayyorlash, tasdiqlash, ijro etish va ijro yuz,asidan hisobotni tayyorlash. Mahalliy byudjetlar samarali ijrosini ta’minlash. Mahalliy byudjetlar moliyaviy imkoniyatlarini boshqarish.

Mahalliy byudjet daromadlari va ularni boshqarish

Mahalliy byudjet daromadlarini turkumlashtirish*. Max,alliy byudjet daromadlari shakllanishining manbalari va usullari. Mahalliy byudjet daromadlarini prognoz qilish. Byudjet daromadlarining o’z vaqtida va to’la shakllanishini ta’minlashda moliya va soliq organlari kontrol raqamlarining roli.

Mahalliy byudjet xarajatlarining tarkibi va ularni boshqarish

Mahalliy byudjet xarazkatlarining tarkibi va ularni prognoz qilish*. Mahalliy byudjet xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish tartibi*. Mahalliy byudjet mablag’lari ishlatilishi ustidan moliya organlari nazorati.

Davlat moliyasi tizimida xazinachilshr faoliyatining o’rni va vazifalari

Xazinachilik faoliyatining mohiyati va vazifalar*. Davlat taraqqiyot dasturlarini amalga oshirish mablag’lariga bo’lgan ehtiyojni aniqlash*. Davlat pul mablag’larini ularning turlari bo’yicha - prognoz qilish, pul mablag’lariga talab va taklif farqini aniqlash mexanizmlari hamda uni tartibga solish. Barcha davlat tushumlarini akkumulyatsiya qilish (to’plash) va taqsimlash*. Byudjet xarajatlari asosliligini tekshirish va nazorat qilish. Byudjet ijrosi haqida hisobotlarni ko’rib chiqish. Davlat qarzlari, zayomlari va hukumat kafolatlari hisobi. Davlat qimmatli qog’ozlarini muomalaga chiqarish

va qaytarilishini tashkil etish*. Bank tizimi orqali moliyalashtirish mexanizmini tartibga solish.

Davlat moliyasining iqtisodiyotni barqarorlashtirish yuzasidan dolzarb vazifalari

Pul oqimlari orqali byudjet nomutanosibligani aniqlash mexanizmi va uni boshqarish usullari*. Byudjetlararo munosabatlarning hozirga zamon holati, ularni tartibga solish va takomillashgirish yo’llari. Davlat investitsion siyosatini moliyaviy ta’minlash mexanizmlari. Byudjet orqali investitsiyalash samaradorligani oshirish muammolari*. Byudjetni prognoz qilish asoslarini takomillashtirish.

Kurs mshlari mavzulari va ularni bajarishga oid uslubiy ko’rsatmalar

Kurs ishlari mavzularining namunalari:

- Davlat moliyasining institutsional tarkibi va roli;
- Bozor mexanizmi va davlat moliyasining hozirgi zamon muammolari;
- Fan-texnika taraqqiyotining rag'batlantirishda davlatning
- moliyaviy faoliyati;
- Ijtimoiy sohalarni moliyalashtirishda, davlat moliyasining taraqqiyotini rag'batlantirishda davlat moliyasining roli;
- Iqtisodiyotning turli tarmoqlarini quvvatlashda davlat moliyasining roli;
- Tashqi iqtisodiy aloqalarni takomillashtirishda moliyaning
- roli;
- Mustaqillik yillarida O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining moliyaviy muammolari;
- Byudjet taqchilligi;
- O'zbekiston Respublikasi byudjet tizimining shakllanishi va rivojlanish xususiyatlari;
- Uzbekistan Respublikasi byudjeti;
- Uzbekistan byudjet tizimida respublika byudjetining o'rni;
- Maha.chliy o'z-o'zini boshqarish organlari byudjeti;
- Konsolidatsiyalashgan (birlashtirilgai) byudjetning zarurligi, mohiyati va vazifalari;
- Iqtisodiy o'sish strategiyasi va davlat moliyasini sog'lomlashtirish;
- Davlat ijtimoiy siyosatining moliyaviy muammolari;
- Davlat xazinachilik xizmatining vazifalari;
- Davlat pul oqimlarini boshqarish asoslari;
- Byudjet ijrosini boshqarish mexanizmi;
- Davlat aktivlari va qarzlarini boshqarish **muammolari;**
- Pul oqimlari orqali byudjet nomutanosibligini mexanizmi va uni boshqarish;
- Investitsiya faoliyatini davlat tomokidan tartibga solish;
- Byudjet orqali investitsiyalash samaradorligini oshirish;
- Byudjetni rejalashtirish tizimi va uning asosiy vazifalari;
- Byudjetni taxminlashtirishning taktik va strategik vazifalari;
- Davlat moliya siyosatining hozirgi zamon xususiyatlari va ustuvor yo'nalishlari;
- Davlat moliyasini boshkdrish yuzasidan rivojlangan davlatlarning ijobiy tajribalarini umumlashtirish.

4. O'ZLAShTIRISh NAZORATI

O'quv jarayoni davomida talaba to'plashi mumkin bo'lgan maksimal ball 60 ga teng bo'lib, shundan joriy baholashga 24,0 ball, oraliq baholashga J.8,0 ball va yakuniy baholashga 18,0 ball ajratiladi. «Yozma ish» variant lar bo'yicha tuzilib, u o'quv dasturiga to'liq moe ta'minlanadi va talabalar bilimlari reyting tizimi asosida baholanadi.

Joriy va oraliq baholash turlari uchun fanga belgilangan ballar miqdori o'quv rejasi bo'yicha har semestrda ajratilgan soatninT 70 foizi doirasida belgilanadi. O'qitilayoetgan fanga mas'ul bo'lgan kafedra qarori bilan mavzularning murakkabligi va zaruriyligiga qarab ballar quyidagi ko'rsatkichlar bo'yicha aniqlanadi:

- magistratura tinglovchispning o'quv jarayonidagi davomati va faolligi;
- amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik darajasi;

- fan bo'yicha qonuniy va me'eriy hujjatlarni konspektlash;
- kafedra tomonidan belgilangan mavzular bo'yicha referat yozish;

mustaqil ta'lim doirasida berilgan nazorat ishlarini bajarish.

Joriy va oraliq baholash turlari "Yozma ish" usulida yoki boshqa usullarda (og'zaki, test, himoya va hokazo) ham o'tkazilishi mumkin.

Yakuniy baholashda fan bo'yicha dastur to'la o'tilgandan so'ng magistratura tinglovchisining bilimi baholanadi. Yakuniy baho turiga ajratilgan ballar miqdori o'quv rejasida fanga ajratilgan soatning 30 foizi miqtsorida belgilanadi Fan bo'yicha yakuniy baholash bosqichi belgilangan tartibda "Yozma ish" usulida o'tkaziladi.

Oliy ta'lim muassasasi fanlar uchun baholash turlarining har biri bo'yicha reyting ballarini hisoblash mexanizmini ishlab chiqadi va uslubiy kengashda tasdiqlaydi.

Semestr yoki o'quv yili davomida o'qitiladigan fan bo'yicha minimal 55 va undan yuqori foizni to'plagan magistratura tinglovchisi **«qoniqarli»** o'qiyotgan deb hisoblanadi. Fanlar bo'yicha **«miimal»** ballning 55 foizidan kam ball to'plagan magistratura tinglovchisi **«qoniqarsiz»** o'qiyotgan (akademik qarzdor) deb hisoblanadi.

Semestr davomida fanlar bo'yicha to'plangan ballar quyidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi bilan baholanadi:

- 86-100 foiz (51,6 balldan 60,0 ballgacha) - «a'lo»;
- 71-85 foiz (42,6 balldan 51,0 ballgacha) - «yaxshi»
- 55-70 foiz (33,0 balldan 42,0 ballgacha) — «qoniqarli». "Ezma ish"

variantlarini baholash mezonlari **kafedra** majlisining bayonnomalari bilan tasdiqlanadi.

5. TAVSIYa ETILAYoTGAN MAVZULAR BO'YIChA KO'RGAZMA-NAMOYISh MATERIALLARI RO'YXATI

O'quv jarayonini tashkil etishda mavzularni ko'ragazmali vositalardan, slaydlar, diaproektor va jadvallardan foydalanish asosida o'rganish ko'zda tutilgan. Ayrim aniq masalalarni o'rganishda shaxsiy kompyuterlardan foydalanish tavsiya etiladi.

Tahlillar, prognozli ko'rsattachlarni hisoblash, diagrammalarni, personal kompyuterda elektron tablitsalarda EXCEL 7,0 paketi bilan ishlash asoslarini o'rganib o'tkazish.

Personal kompyuterda «PRAVO» sistemasi bilan ishlashni o'rganish va o'qish jarayonida u bilan foydalanish.

Case Studies: Uzbekistan Respublikasi davlat moliyasi makroiqtisodiy tahliliga doyr va strategik moliyaviy rejalashtirish amaliyotiga oid o'quv misollari (rus tilida Moliya Vazirligi xomiyligida "Byudjet-soliq siyosati Markazi tomokidan tuzilgan).

Masofaviy o'qitish soatlari: WWW.google.ru (Rossiya Federatsiyasi menejment va bozor akademiyasi "Moliya menejmenti ilmiy tadqiqot instituti" dasturlari (mualliflar rahbari akad E. Stoyanova)), WWW.Yandex.ru, WWW.rumbler.ru , WWW.worldbank. org.ru, WWW.imf.org.

Kompakt disk: Sales information-International Monetary Fund -Publication Services, Exchange Rate Analysis with a Case Study on Poland.

Statistik to'plamlar:

1. Uzbekistan Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari. Uzbekistan Respublikasi mikromqtisodyot va statistika vazirligi. - T., 2000, 2001, 2002.
2. O'zbekistonning iqtisodiy yo'nalishlari. - T.: TASIS, 1999, 2000, 2001.
3. Uzbekistan Respublikasi Moliya Vazirligining Davlat byudjetining ijrosi yuzasidan yillik hisobotlari. - T., 1999, 2000, 2001, 2002.

6. ADABIYoTLAR
Asosiy adabiyotlar

1. Karimov I.A. Uzbekistan milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. - T.: O'zbekiston, 1996.
2. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiet kafolatlari. — T.: O'zbekiston, 1997.
3. Karimov I.A. O'zbekiston Buyuk kelajak sari. -T.: O'zbekiston, 1998.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2002 yil 30 dekabrdagi «O'zbekiston Respublikasining 2003 yilda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va davlat byudjetining paramegrlari to'g'risi"dagi 455-sonli qarori.
5. O'zbekiston Respublikasi moliyaviy qonunchiligi. — T.: O'zbekiston, 2001.
6. O'zbekiston Respublikasi moliyaviy qonunchiligi. -T.: O'zbekiston, 2002.
7. Akramov E.A., Tairov A.E. Uzbekisgon Respublikasining iqtisodiy islohotlari. - M.: TOO «Lyuks-art», 1998.
8. Abramova A.M., Aleksandrova L.S. Finansi, denejnoe obrashchenie i kredit. Uchebnoe posobie. - M., 1999.
9. Avdokushin E.F. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Ucheb. pos. - M., 2001.
10. Bocharov VV. Investitsionniy menedjment. Regionalniy aspekt. - SPb.: Piter, 2000.
11. Dj K. Van Xorn. Osnovi upravleniya finansami. Pod red. prof. Sokolova Ya.V. - M.: Finansi i statistika, 1996.
12. Dj. Menvil Xarris. Mejdunarodnie finansi. -M., 1996.
13. Drobozina L.A. Obshchaya teoriya finansov. - M.: Banki i birji. 1999.
14. Ershov M.V. Valyutno-finansovie mexanizmi v sovremennom mire. - M.: OAO MPO, 2001.
15. Zaripova I.R., Xafizova V.R. Istoriya razvitiya i sovremennoe sostoyanie mejbyudjetnix otnosheniy v Rossii. - 2-izd. —Ufa: Print, 2001
16. Zariiova I.R., Xafizova V.R. Balans finansovix resursov territorii - 2-izd. -Ufa: Print, 2001. Ivanova M.V. Finansi i razvitie malix gorodov Kolskogo Severa. - 2-izd -Apatiti, IEP KNTs RAN, 2001. Karavaeva I.V. Nalogovoe regulirovanie rinochnoy ekonomiki Ucheb. pos. dlya VUZov -M.: YuNITI-DANA, 2000.
17. Kovaleva A.M. Finansi. Ucheb. pos. dlya studentov ekonomicheskix napravleniy i spetsialnostey VUZov, - 3-izd. - M.: Finansi i statistika, 2001. Kratko I.G. Mejdunarodnoe predprinimatelstvo. Ucheb. pos. - M, 2000.
21. Mirovaya ekonomika i mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Uch. pos. pod red. Akopovoy E.S. - M.: Feniks, 2001.
22. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Uch. pod red. Liventseva N.N. - M.: Finansi i statistika, 2001.
23. Mirovaya ekonomika, mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Seriya uchebniki. Ucheb. pos. pod red. Akovopoy E.S. — M.: Feniks, 2001. Mejdunarodnie finansovie otnosheniya. Uch. pod red. akad. Senchagova A.G. —M.: Finansi i statistika, 2001. Preobrazovanie finansovoy 'sistemi v Respublike Kazaxstan Vashington-Almati-Manila, 1997.
24. Postnikov S.L. Mirovaya ekonomika i ekonomicheskoe polojenie Rossii Statisticheskiy sbornik. - M.: Dialog, 2001.
27. Strigin A.V. Mirovaya-ekonomika. - M.: Ekzamen, 2001.
28. Sumarokov V.N. Gosudarstvennie finansi v sisteme makroekonomicheskogo regulirovaniya.-M.: Finansi i statistika, 1996. Teylor A.X., Poukoka M.A.,

Finansovoe planirovanie i kontrol. Vtoroe izdanie. -M.: INFRA-M, 1999. Finansi. Uch. dlya vuzov. Pod red. M.V. Romanovskogo, O.V. Vrublevskoy, B.M. Sabyanti. — M.: Yurayt, 2000
31. Finansi. Pod red. Kovalevoy A.M. -M.: Finansi i statistika, 1996.
32. Ernst Djons. Delovie finansi. - M.: Dialog, 1998.
33. Chetirkin E.M. Finansoviy analiz proizvodstvennix investitsiy. 2-e izd. ispr. i pererab. - M.: Delo, 2001.
34. Yurtseva T.V. Ekonomika nekommercheskix organizatsiy. ~M.: Yurist, 2002.
35. Ponomarenko V. Finansi obshchestvennogo sektora Rossii. —M.: Ekonomika, 2001.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Kostyunina G.M. Mejdunarodnaya praktika regulirovaniya inostrannix investitsiy. Ucheb. pos. - M., 2001.
2. Gerasimenko G.P., Markaryan E.A. Finansoviy analiz. Ucheb. pos. -M.: RIOR, 1996.
3. Kurochkin D.N. Evro - novaya valyuta Starogo Soveta. - M., 2000. Kutafin O.E., Fadeev V.I. Munitsipalnoe pravo Rossiyskoy Federatsii. — M.: Yurist, 1997.
5. Lavrov A. Problema stanovleniya i razvitiya byudjetnogo federalizma v Rossii Stanovlenie rinochnoy ekonomiki v Rossii. Sb. nauch. proektov. Vip. 10. ~M., 1997.
6. Larionov I.K. O nekotorix voprosax sotsialno-ekonomicheskoy strategii i finansovoy politiki.//«Finansi», 1997. №6.
7. Livshits A.Ya. Osnovnie orientiri finansovoy politiki. //«Finansi», 1997. №1. Lobodenko N.V. Audit i diagnostika bankrotstva.// «Finansi», 1997, №2.
8. Mirovaya ekonomika. Ekonomika zarubejnix stran. Pod red. Prof V.P. Kolesova i dr. - M.: Flinta, 2001.
9. Petrov Yu. Ozdorovlenie finansovoy sistemi i normativnie metodi gosudarstvennogo regulirovaniya ekonomiki.//«Rossiyskiy ekonomicheskiy jurnal», 1997, №3.
10. Pogorletskiy AI. Ekonomika i ekonomicheskaya politika Germanii v XX veke. - SPb., 2001.
11. Pushkareva V.M. Istoriya finansovoy misli i politiki nalogov. Ucheb. pos. -M.: INFRA-M, 1996.
12. Sumarokov V.N. Gosudarstvennie finansi v sisteme makroekonomicheskogo regulirovaniya.— M.:Finansi i statistika, 1996.